

тив власного обігового капіталу; опора фінансового важеля (фінансовий леверидж) тощо.

Висновки. В умовах ринкової економіки в Україні процеси, що пов'язані з вдосконаленням системи управління капіталом підприємства, зокрема його формування та використання, набувають особливого значення, оскільки створення та розвиток необхідної фінансової ресурсної бази є важливою умовою сталого економічного зростання.

Отже, під час розроблення фінансової політики підприємства потрібно вибрати таку структуру капіталу, яка за найнижчої вартості капіталу дасть змогу збільшити ринкову вартість економічної одиниці. Оптимальною є така структура капіталу, яка дасть змогу звести до мінімуму середньозважену вартість капіталу і, водночас, підтримати кредитну репутацію підприємства на рівні, який сприяє залученню нових капіталів на прийнятних умовах.

Література

1. Бланк И.А. Управление капиталом : учебный курс. – К. : Вид-во "Эльга", Изд-во "Ника-Центр", 2004. – 576 с.
2. Воробйов Ю.М. Формування власного фінансового капіталу підприємств // Фінанси підприємства. – 2006. – № 6. – 332 с.
3. Плікус І.Й. Система моніторингу для фінансового прогнозу діяльності підприємства // Фінанси України. – 2004. – № 6. – С. 35-44.
4. Шевчук Н. Капітал підприємства: формування та ефективність функціонування // Ринок цінних паперів України. – 2004. – №5, 6. – С. 39-43.
5. Іонін Є.Є. Аналітичне підґрунтя концепції збереження власного капіталу // Актуальні проблеми економіки України. – 2005. – №1(43). – С. 43-53.

Шпак Н.З., Рудницькая О.М. Система управління капиталом предприятия

Рассмотрены сущность капитала, его структура, управление капиталом на уровне предприятия. С целью определения оптимального варианта проанализированы базовые стратегии управления капиталом предприятия.

Ключевые слова: капитал, управление капиталом, оптимизация структуры капитала, использование, концепция сохранения.

Shpak N.Z., Rudnytskaya O.M. System capital management company

The essence of capital, its structure, capital management at the enterprise level. In order to determine the optimal variant analyzed basic strategy capital management company.

Keywords: capital, capital management, optimization of capital structure, using the concept of conservation.

УДК 336.225.3

Студ. Л.М. Якимчук;

доц. В.М. Чубай, канд. екон. наук – НУ "Львівська політехніка"

ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ НА ДОБРОБУТ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Досліджено податкову систему України та її вплив на фізичних осіб, запропоновано шляхи його оптимізації. Вивчено негативні і позитивні моменти в податковому регулюванні з погляду фізичних осіб.

Ключові слова: податки, податкова система, фізичні особи, оптимізація.

Формулювання проблеми. Податки – невід'ємний елемент економіки країни, який істотно впливає на всі грані економічного та соціального життя

суспільства. У сучасних умовах нестабільності, кризових явищ, постає необхідність у створенні ефективної системи оподаткування. Тому потрібно здійснити детальний аналіз чинної податкової системи, зокрема з позиції її впливу на фізичних осіб, та визначити шляхи його оптимізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оподаткування займаються вивчають вітчизняні науковці та державні службовці. Істотний внесок у вирішення цього питання здійснили наукові праці В.М. Мельника [8], Т.В. Меркулової [9], А.В. Скрипника [12] та ін.

Питання реформування системи оподаткування України досліджували українські науковці Т.І. Єфименко [4], І.Г. Лук'яненко [6] та ін., воно завжди є актуальним.

Постановка завдання. Завданням роботи є дослідження впливу податкової системи на фізичних осіб і пошук шляхів його оптимізації.

Виклад основного матеріалу. У ринкових умовах податки, з одного боку, є безумовно головним джерелом державних доходів, а з другого – істотним важелем державного впливу на економічні процеси в країні [7, с.3].

Усі фізичні особи (громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства) як платники податків поділяють на: фізичних осіб, що не мають статусу суб'єктів підприємницької діяльності, і тих, хто має цей статус.

На цей час до податків, які сплачують фізичні особи, що не мають статусу суб'єктів підприємницької діяльності, належать: податок на доходи фізичних осіб, державне мито, мито, податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів, плата за землю, збори на обов'язкове соціальне страхування, збір на обов'язкове пенсійне страхування. Крім того, на плечі фізичних осіб лягає тягар сплати податку на додану вартість та акцизного збирання.

Фізичні особи сплачують також місцеві податки та збори. До них належать: збір за припаркування автотранспорту, збір за видачу ордера на квартиру, готельний збір, збір з власників собак та ін.

ПДВ є непрямим податком, запроваджено його в Україні у 1992 р. Платниками зокрема є фізичні особи, що не є суб'єктами підприємницької діяльності, якщо вони ввозять товари на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню. Окрім того, реальними платниками ПДВ є всі фізичні особи, адже ПДВ входить до вартості більшості товарів і послуг. ПДВ має високу ефективність із фіскальної точки зору. Але вадою ПДВ є значний його вплив на загальний рівень цін, що особливо зачіпає малозабезпечені верстви населення.

Одним із невід'ємних елементів податкової системи країн світу сьогодні є індивідуальний акциз, який в Україні має своє втілення у функціонуванні такого податку, як акцизний збір [1]. Оскільки акциз на певні види продукції зараховують до її ціни і в підсумку його сплачує покупець, то весь тягар лягає на плечі пересічних громадян. До того ж постійно спостерігається тенденція до підвищення ставок акцизного збирання, що тягне за собою різноманітні соціально-економічні наслідки, одним із яких є зростання контрабанди [11].

Проте підвищення ставок на деякі підакцизні товари має низку переваг. Зокрема, цей процес є ефективним інструментом зниження споживання тютюнових та алкогольних виробів, що загалом сприяє позитивному впливу на рівень здоров'я населення, скороченню захворювань та злочинів, скоєних у стані сп'яніння, заощадження коштів сімейного бюджету.

В Україні у 1991-1992 рр. діяла прогресивна система оподаткування прибутку громадян за чотирма ставками – з 12 % до 30 %. У 1993-2003 рр. вже використовували п'ять ставок. Це стало однією з причин переведення значної частини виплат заробітної плати в "тінь". Прогресивна система оподаткування доходів громадян використовували в Україні 11 років, а з 2004 р. було замінено оподаткуванням за єдиною ставкою величиною 13 %. У 2007 р. цю ставку було підвищено до 15 %.

Використання єдиної ставки оподаткування доходів громадян мало гарантувати однакове податкове навантаження на різні верстви населення, забезпечити соціальний захист найбіднішої частини населення та зменшити можливі ухиляння від його сплати. Натомість спостерігається нерівномірне навантаження на доходи різних верств населення. Продовжується виплата заробітної плати "в конвертах". А наслідки дуже невтішні – це, насамперед, відсутність надходження до Пенсійного фонду, що прогнозує негаразди із пенсією. Відсутність запису в трудовій книжці позбавляє працівників пенсійного стажу. У разі ж звільнення за скороченням штатів або ж при виникненні проблеми із здоров'ям, працівник не отримає вихідну допомогу і оплату лікарняного листа, його можуть звільнити у будь-який час без грошової компенсації. Також зростає податкове навантаження на біднішу частину населення в Україні, яка при диференційованій ставці платила 10 %, згодом – 13 %, а зараз – 15 %.

І, як наслідок, бажаного збільшення податкових надходжень не досягнуто. Це все зумовлено відсутністю комплексного підходу під час зниження податкового навантаження на заробітну плату, лише внаслідок чого може відбутися зростання реальної заробітної плати та її легалізація [3].

Податок із власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів на сьогодні сплачує дуже багато громадян України. Суму, отриману внаслідок сплати, спрямовують на фінансування витрат, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, ремонтом і утриманням автомобільних доріг. Проте, як бачимо, практично стан всіх доріг в Україні не найкращий, і вони потребують капітального ремонту. Тобто гроші виділяють, і не малі, але використовують їх явно не за призначенням. Це все змушує власників автотранспортних засобів задуматись над тим, щоби не платити цей податок, ухилитись від нього.

Досить нагально постала проблема відсутності єдиної класифікації транспортних засобів, що дає змогу ухилитись від сплати податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів, або зменшити величину сплаченого податку.

На сьогодні, на наш погляд, ставки податку з власників транспортного засобу є досить великими, зважаючи на складний економічний стан, в якому опинилась Україна. До того ж вони щороку збільшуються. Це все погіршує

матеріальний стан громадян та їхніх сімей. Значною проблемою, на нашу думку, є те, що імпортуючи автомобіль з інших країн в Україну, при його реєстрації сплачують мито в розмірі 100 % від вартості машини. Це все робить автомобіль недоступним для більшості українців, залишаючи його розкішшю, а не засобом пересування.

Використання землі в Україні є платним. Власники землі та землекористувачі, крім орендарів, сплачують земельний податок, а за земельні ділянки, надані в оренду, справляють орендну плату. Земельний податок має низку негативних моментів – він мав би вирівнювати соціально-економічні умови господарювання громадян, а натомість він слугує лише одним із засобів наповнення бюджету.

Система соціального страхування, яка чинна на сьогодні, не виконує своїх основних функцій, на яких вона базується. Зокрема, не виконується принцип солідарності – порушують перерозподіл коштів між працездатними і непрацездатними, здоровими і хворими, працюючими і безробітними. Дуже часто деякі особи ухиляються від сплати або повної сплати збирання. Порушують рівноправність платників збирання, державні гарантії щодо виплат із соціального страхування.

Наявність збирання в Пенсійний фонд, з одного боку, надає людям впевненість у їхньому стабільному майбутньому. Проте з іншої сторони пенсії у деяких категорій населення є настільки мізерними, що їм ледь вистачає на життя. Але тоді виникає питання: чи варто щомісяця стабільно сплачувати внески до Пенсійного фонду чи можливо краще перейти на пенсійне страхування, яке поширене за кордоном?

Місцеві податки і збори, згідно з положеннями Бюджетного кодексу України, належать до власних доходів місцевих бюджетів, які не враховують під час визначення обсягів міжбюджетних трансфертів, і тому істотно впливають на фінансову самостійність місцевих бюджетів [2]. Сплата громадянами місцевих податків і зборів істотно не впливає на їхній економічний стан, проте визначає рівень розвитку міста чи села, що для кожного мешканця є важливим.

В умовах економічної кризи, що настала в Україні, ні в кого не виникне сумніву щодо необхідності реформування податкової системи, її модернізації. Поширена думка про те, що чим менше податкове навантаження, тим ефективніша економіка. Адже саме високі податкові платежі є однією з причин тінізації економіки [5, 10].

ПДВ є невід'ємною частиною податкової системи і нашого життя. Він входить до вартості більшості товарів, робіт, послуг. Тобто частину своїх доходів фізичні особи мають віддати у вигляді ПДВ, не отримуючи при цьому нічого взамін. А це є несправедливим. Саме тому я вважаю за необхідне зменшити податкове навантаження у вигляді застосування диференційних ставок ПДВ. Необхідно встановити дві ставки – 10 % для товарів першої необхідності та залишити 20 % для решти.

Що стосується ПДФО, то він також потребує вдосконалення. Зокрема, я пропоную повернутися до прогресивної системи оподаткування, запровадивши дві ставки: 15 % щодо доходів фізичних осіб, сума яких перевищує

2 прожиткових мінімуми, в іншому випадку – 10 %. Запровадження цієї системи дасть змогу покращити фінансовий стан громадян.

Необхідною умовою зростання добробуту фізичних осіб (що на сьогодні визначається зокрема наявністю власного автомобіля) є зниження ставки податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів.

Щодо земельного податку, то він потребує істотного вдосконалення. Фактично багато земель ні за ким не закріплені, хоча використовуються. Тобто складається ситуація, коли одні платять цей податок, а інші – ні, що є несправедливим.

Значні вади присутні і в загальнообов'язковому соціальному страхуванні. Головне завдання, яке має стояти перед законодавцями – розробити систему справедливого розрахунку пенсій. Я вважаю, що соціальне страхування, яке поширене за кордоном, у нас скоро ще не приживеться, що зумовлено недовірою населення до різних реформ, менталітетом, життєвим досвідом втрати заощаджень після розпаду СРСР.

Врешті-решт необхідно ввести в дію Проект Закону про податок на нерухоме майно (нерухомість). Це зупинить масове скуповування нерухомості, а коштами, отриманими від сплати цього податку, можна допомогти мало-забезпеченим особам та молодим сім'ям з купівлею житла.

Щодо місцевих податків, то їхнє реформування необхідно здійснювати після вдосконалення головних податків. При цьому потрібно детально вивчити світовий досвід сплати місцевих податків. Але ні в якому разі не варто його копіювати, можна лише його частково запозичити, врахувавши при цьому особливості нашої економіки і менталітету.

Отже, українська податкова система потребує реформування. Проте, перш ніж розпочати процес реформування, потрібно все детально обдумати, проаналізувати, випробувати на моделі, і аж потім вводити в дію. При цьому важливо не завдати шкоди економіці країни та її мешканцям, адже податкова система покликана забезпечити кращий і якісніший рівень життя, а не сприяти його погіршенню.

Висновки. Вплив податкової системи на пересічних громадян є значним. З одного боку, вони зменшують доходи сьогодні, проте покликані натовмість дати певний соціальний ефект у майбутньому. Наявність податкової системи є невід'ємним атрибутом успішного існування будь-якої держави. Але оскільки наша податкова система є молодою, розвивається експериментальним шляхом, постійно "удосконалюється", то часто через це "удосконалення" страждають пересічні громадяни. Це все зумовлено невідпрацьованістю і неузгодженістю податкового законодавства, яке визначає склад податкової системи та механізм визначення і сплати податків. Проте не все залежить лише від податкового законодавства. Значний вплив на нас чинить наша податкова культура як платників податку. Ми повинні усвідомити, що різні ухилення від податків лише будуть перешкоджати виходу України з економічної кризи. Від нашої свідомості залежить благополуччя кожної громади та благоустрій держави.

Література

1. **Буряковський В.В.** Фіскальна ефективність акцизного збирання в Україні / В.В. Буряковський, О.М. Грабчук // Вісник Дніпропетровського університету. – К. : Вид-во "Либідь". – 2008. – № 10 /1. – С. 43-52.
2. **Глухова В.І.** Розвиток системи місцевих податків і зборів. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.rusnauka.com /15.PNR_2007 /Economics /21905.doc.htm.
3. **Голишевська Л.В.** ПДФО: сутність та недоліки / Голишевська Л.В., Заверуха Д.Л.. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.rusnauka.com /6_NITSB_2010 /Economics /59930.doc.htm.
4. **Єфименко Т.І.** Про основні напрями реформування податкової системи України: проблеми теорії і практики / Т. Єфименко // Збірник наукових праць НДФІ. – 2003. – № 4. – С. 38-45.
5. **Лебедзевич Я.В.** Проблемні аспекти порушень в сфері оподаткування та заходи щодо їх виявлення / Я.В. Лебедзевич // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – Житомир : Вид-во ЖДТУ, 2009. – № 2(48). – С. 185-190.
6. **Лук'яненко І.Г.** Напрями реформування бюджетно-податкової системи в Україні / І.Г. Лук'яненко // Економіка, фінанси, право. – 2004. – № 6. – С. 65-78.
7. **Марченко В.Б.** Податкове право : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / В.Б. Марченко, М.Ф. Легкова. – К. : Вид-во КНЕУ, 2004. – 225 с.
8. **Мельник В.М.** Домінанти податків і оподаткування та забезпечення повноти їх дії : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.08 / Державна установа "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". – К., 2007. – 31 с.
9. **Меркулова Т.В.** Інституційні основи оподаткування та податкового регулювання економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.01.01; 08.04.01 / Державна установа "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". – К., 2006. – 36 с.
10. **Мірошніченко О.В.** Можливість повернення прогресивної системи оподаткування доходів фізичних осіб в аспекті економічної безпеки України / О.В. Мірошніченко // Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного ін-ту, КНТЕУ. – Чернівці : Книги ХХІ, 2009. – Вип. IV.: Економічні науки. – С. 289-299.
11. **Огонь Ц.Г.** Доходи бюджету України: теорія і практика : монографія / Ц.Г. Огонь. – К. : Вид-во КНЕУ, 2003. – 580 с.
12. **Скрипник А.В.** Моделювання податкової політики у трансформаційній економіці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.03.02 / Київський національний економічний ун-т. – К., 2004. – 32 с.

Якимчук Л.М., Чубай В.М. Влияние налоговой системы на благосостояние физических лиц

Исследована налоговая система Украины и ее влияние на физические лица, предложены пути его оптимизации. Изучены негативные и позитивные моменты в налоговой регуляции с точки зрения физических лиц.

Ключевые слова: налоги, налоговая система, физические лица, оптимизация.

Iakymchuk L.M. Tax effect of welfare on individuals

Investigated the tax system of Ukraine and its impact on individuals, the ways of its optimization. Study the negative and positive points in the tax regulation in terms of individuals.

Keywords: taxes, tax system, individuals, optimization.

УДК 658.14

**Проф. І.Й. Яремко, д-р екон. наук;
магістр О.В. Глушко – НУ "Львівська політехніка"**

ОБЛІК ВИТРАТ НА ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: СТАН І ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ

Розглянуто засади організації обліку витрат на поліграфічних підприємствах. Проаналізовано проблемні аспекти обліково-інформаційного забезпечення об'єктивного калькулювання собівартості видавничої продукції та організації контролю за